

Αθήνα, 4 Ιουλίου 2018

Δελτίο Τύπου

Οι ηλεκτρονικές πληρωμές μετά τους κεφαλαιακούς περιορισμούς:

Μέτρα ενίσχυσης και φορολογικά έσοδα

Ιδιαίτερα θετική συμβολή στην ενίσχυση των φορολογικών εσόδων από ΦΠΑ είχε η μεγάλη αύξηση των ηλεκτρονικών πληρωμών μετά την επιβολή των κεφαλαιακών περιορισμών. Σύμφωνα με μελέτη του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE) με τίτλο: «**Οι ηλεκτρονικές πληρωμές μετά τους κεφαλαιακούς περιορισμούς: Μέτρα ενίσχυσης και φορολογικά έσοδα**» που παρουσιάστηκε σήμερα, η διείσδυση των ηλεκτρονικών πληρωμών είχε σημαντικά θετικό αντίκτυπο στη φορολογική συμμόρφωση, συμβάλλοντας τουλάχιστον στο 50% της ετήσιας αύξησης των εσόδων από ΦΠΑ που καταγράφηκε το 2017. Η επίδοση αυτή σημειώνεται παρά το γεγονός ότι το μέσο επίπεδο χρήσης καρτών στην Ελλάδα παραμένει χαμηλότερο από τους μέσους όρους της ΕΕ. Η μελέτη συμπεραίνει ότι είναι χρήσιμο να ληφθούν περισσότερο στοχευμένα μέτρα έτσι ώστε να ενισχυθεί περαιτέρω η διείσδυση των ηλεκτρονικών πληρωμών, προοπτική η οποία θα αποφέρει σημαντικά μεγαλύτερα δημοσιονομικά οφέλη.

Σύμφωνα με τη μελέτη του IOBE, τα ετήσια έσοδα ΦΠΑ θα ήταν κατά πολύ υψηλότερα αν η Ελλάδα έφθανε το μέσο επίπεδο χρήσης καρτών της ΕΕ. Σημειώνεται ότι μετά την επιβολή περιορισμών στην ανάληψη μετρητών το 2015, παρατηρήθηκε μια εντυπωσιακή εξάπλωση της χρήσης ηλεκτρονικών πληρωμών, από τις ταχύτερες που έχουν σημειωθεί διεθνώς. Ωστόσο, παρά την εξάπλωση αυτή, η Ελλάδα παραμένει στην έβδομη χαμηλότερη θέση στην ΕΕ σε ό,τι αφορά την αξία συναλλαγών με κάρτα ως ποσοστό της ιδιωτικής κατανάλωσης (Ελλάδα το 2017: 20,1% - μ.ο. ΕΕ-28 το 2016: 34,9%).

Αναλυτικότερα, για την ενίσχυση των φορολογικών εσόδων από ΦΠΑ, σύμφωνα με τη μελέτη του IOBE, κάθε 1% αύξηση της χρήσης καρτών σε αξία ή αριθμό συναλλαγών οδήγησε κατά μ.ο. την περίοδο 2015-2017 σε αύξηση των εσόδων ΦΠΑ κατά 0,14 ποσοστιαίες μονάδες (π.μ.) και 0,11 π.μ. αντίστοιχα. Εναλλακτικά, κάθε 1 ποσοστιαία μονάδα αύξηση του μεριδίου χρήσης καρτών προς ιδιωτική κατανάλωση οδηγεί σε 1,4% αύξηση των εσόδων ΦΠΑ. Ως προς την επίδραση του νόμου 4446/2016 στα έσοδα από ΦΠΑ, μέσω της εξάπλωσης καρτών πληρωμής που δεν οφείλεται σε άλλους παράγοντες (π.χ. μεταβολές κατανάλωσης, επίδραση capital controls), τα αποτελέσματα που προκύπτουν από τη χρήση στατιστικών μεθόδων και εργαλείων δείχνουν ότι συνέβαλε περίπου στο 1/3 της συνολικής ετήσιας αύξησης (κατά €780 εκατ.) των εσόδων από ΦΠΑ το 2017. Το ετήσιο άμεσο δημοσιονομικό όφελος των μέτρων εκτιμάται σε εύρος μεταξύ €210 εκατ. και €323 εκατ. Σημειώνεται ότι το συνολικό δημοσιονομικό όφελος είναι μεγαλύτερο, καθώς ο υπολογισμός δεν περιλαμβάνει το όφελος που προκύπτει ως επιπλέον έσοδα από φορολογία εισοδήματος και ασφαλιστικές εισφορές που σχετίζονται με οικονομική δραστηριότητα η οποία παρέμενε αδήλωτη πριν την εξάπλωση των καρτών πληρωμής.

Με δεδομένο ότι το επίπεδο χρήσης καρτών στην Ελλάδα παραμένει χαμηλό σε σχέση με διεθνείς πρακτικές, υπάρχει περιθώριο για μεγαλύτερο δημοσιονομικό όφελος από συνέχιση της εξάπλωσης της χρήσης των ηλεκτρονικών πληρωμών. Με βάση διεθνείς πρακτικές για το μερίδιο χρήσης καρτών προς ιδιωτική κατανάλωση, τα ετήσια έσοδα ΦΠΑ θα ήταν υψηλότερα κατά 21% (€3,3 δισεκ.) αν η Ελλάδα έφθανε το μέσο επίπεδο χρήσης καρτών της ΕΕ. Με βάση μια πιο ομοιογενή διεξόδυση χρήσης καρτών ανά κλάδο και περιοχή, τα ετήσια έσοδα από ΦΠΑ θα ήταν υψηλότερα κατά:

- 25% (€3,9 δισεκ.) αν το μερίδιο χρήσης καρτών στον κλάδο εστίασης έφθανε το μερίδιο του κλάδου στην ιδιωτική κατανάλωση
- 12% (€2,0 δισεκ.) αν το μερίδιο χρήσης καρτών σε συναλλαγές με ελεύθερους επαγγελματίες έφθανε το μερίδιο των υπηρεσιών των επαγγελματιών στην ιδιωτική κατανάλωση
- 8% (€1,3 δισεκ.) ή 5,9% (€930 εκατ.) αν η χρήση καρτών στην ηπειρωτική Ελλάδα πλην Αττικής και Θεσσαλονίκης, και στη νησιωτική Ελλάδα αντίστοιχα, προσέγγιζαν το μερίδιο των περιοχών αυτών στο ΑΕΠ.

Παραμένει η απόσταση από ΕΕ

Το επίπεδο χρήσης καρτών πληρωμής συνέκλινε με τον μ.ο. της ΕΕ ταχύτερα το 2017, όμως παραμένει συγκριτικά χαμηλό και ετερογενές ανά κλάδο και περιοχή. Η συνολική χρήση καρτών ως ποσοστό της ιδιωτικής κατανάλωσης παραμένει 14,8 π.μ. χαμηλότερη από τον μ.ο. της ΕΕ. Η αύξηση μεριδίου χρήσης καρτών ήταν αισθητή κυρίως σε κλάδους «χαμηλού» ρίσκου φοροδιαφυγής όπως σουπερμάρκετ, πρατήρια υγρών καυσίμων, φαρμακεία, αλλά και σε ορισμένες συναλλαγές με «ρίσκο» φοροδιαφυγής, όπως αυτές ορίζονται στη βάση κινήτρων και υποθέσεων εργασίας. Ωστόσο, το συνολικό επίπεδο χρήσης καρτών σε συναλλαγές με «ρίσκο» φοροδιαφυγής καταγράφεται σημαντικά χαμηλότερο του μεριδίου των κλάδων αυτών στην ιδιωτική κατανάλωση.

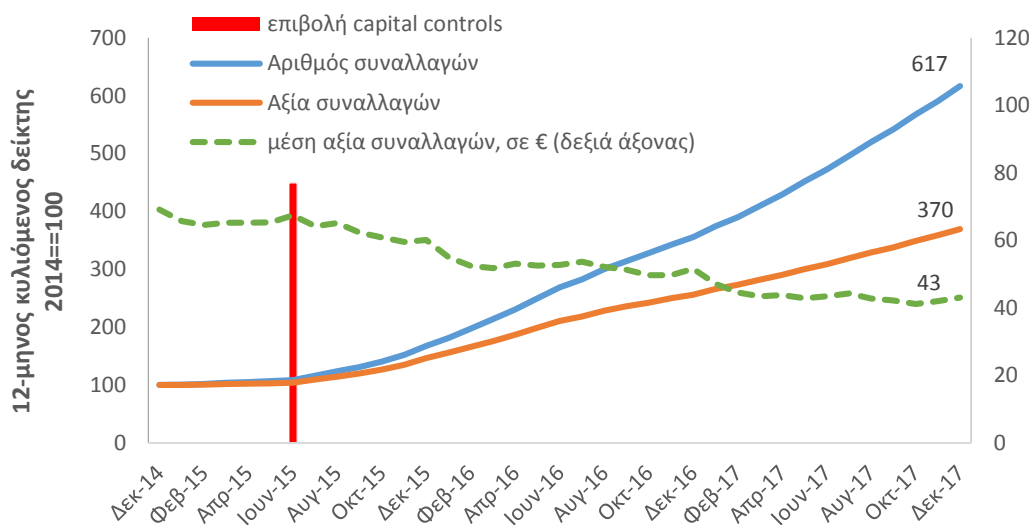
Αντίστοιχη ετερογένεια παρουσιάζει η γεωγραφική εξάπλωση της χρήσης καρτών. Παρόλο που την περίοδο 2015-2017 παρατηρήθηκε αισθητά μεγαλύτερη αύξηση χρήσης καρτών πληρωμής στην περιφέρεια της χώρας, σε σχέση με τα αστικά κέντρα Αθηνών και Θεσσαλονίκης, το επίπεδο χρήσης καρτών πληρωμής σε περιοχές εκτός του Λεκανοπεδίου Αττικής παραμένει μικρό συγκριτικά με το μερίδιο των αντίστοιχων περιοχών στο ΑΕΠ.

Ως προς τα δημογραφικά χαρακτηριστικά της χρήσης καρτών πληρωμής, παρατηρείται μειωμένη χρήση καρτών στους εργασιακά μη ενεργούς και στους ανέργους, ενώ οι τραπεζικοί υπάλληλοι, οι ένστολοι και οι εργαζόμενοι στον ιδιωτικό τομέα φαίνεται να έχουν υιοθετήσει σε μεγαλύτερο βαθμό τις κάρτες για τις συναλλαγές τους. Ως προς την ηλικία, η μεγαλύτερη συχνότητα χρήσης καρτών παρατηρείται στις ηλικίες 35-54 ετών ωστόσο, η μέση μηνιαία δαπάνη είναι υψηλότερη στα άτομα της ηλικίας 55-64 ετών λόγω της μεγαλύτερης μέσης αξίας συναλλαγών.

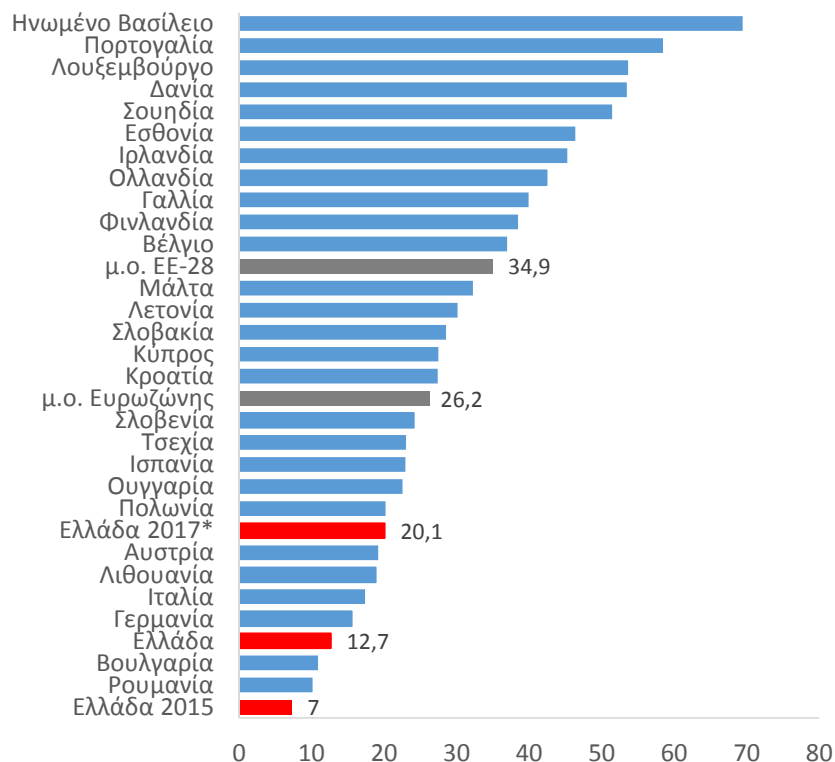
Τέλος, η μελέτη του ΙΟΒΕ καταλήγει με μια σειρά προτάσεων - μέτρων πολιτικής, με κατεύθυνση τη στόχευση της διεξόδυσης ΗΜΠ σε κλάδους μέτριου και υψηλού ρίσκου φοροδιαφυγής, καθώς και σε περιοχές με χαμηλή χρήση. Τα μέτρα διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες, αυτά που αφορούν στους καταναλωτές, αυτά που αφορούν στις επιχειρήσεις, και διοικητικά μέτρα που αφορούν στο ρόλο του κράτους και των ρυθμιστικών αρχών. Ενδεικτικά συμπληρωματικά μέτρα υπό συζήτηση είναι η επιστροφή στον καταναλωτή ενός ποσοστού επί της αξίας αγοράς μέσω ΗΜΠ σε στοχευμένες συναλλαγές με μέτριο και υψηλό ρίσκο, η εισαγωγή διακριτής λοταρίας ή επιστροφή φόρου για ελεύθερους επαγγελματίες που επιτυγχάνουν στόχους διεξόδυσης ΗΜΠ, και η ταχεία συγκρότηση του μητρώου επαγγελματιών λογαριασμών.

Η μελέτη είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα του IOBE (www.iobe.gr).

Διάγραμμα 1: Χρήση καρτών πληρωμής στην Ελλάδα μετά την επιβολή capital controls

Διάγραμμα 2: Αξία συναλλαγών με κάρτα στις χώρες της ΕΕ-28, ως ποσοστό της ιδιωτικής κατανάλωσης το 2016

Πηγή: ΕΚΤ (στοιχεία για το 2016 και Ελλάδα 2015), Τράπεζες μέλη της EET (στοιχεία για την Ελλάδα 2017), Eurostat
Επεξεργασία στοιχείων: IOBE, εκτίμηση για Ελλάδα 2017